

SLOVENSKI

Uredja uredniški odbor — Odgovorni urednik Ivan Renko — Tiska tiskarna Jadran — Vsi v Kopru — Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predal 2 — Celoletna naročnina 500 dinarjev, polleina din 250, četrtletna pa din 130 — Tekoči račun pri Istrski K. B. št. 65-KB1-Z-131
Rokopisov ne vračamo

LETNO IV. ŠTEV. 39

Koper, petek 23. septembra 1955

POSAMEZNA ŠTEVILKA DIN 10

NAŠA VELIKA NALOGA

Izboljšanje stanja v kmetijstvu

Za boljšo obdelavo zemlje — več izobrazbe kmetom — več gnoja zemlji gradnja gnojišč in gnojničnih jam — melioracija močvirnatih zemljišč — skrb za državna in zadružna posestva — naloga Zavoda za pospeševanje gospodarstva — osnovanje sekcije za vodno gospodarstvo in odkup jabolk v Brkinih, — to so bila vprašanja, o katerih je v sobotu na svoji prvi seji razpravljal Svet za kmetijstvo pri Okrajnem ljudskem odboru Koper. Tovariš Klobučar, podpredsednik OLO, je uvodoma omenil, da je ljudska oblast vse dolani bolj skrbela za izgradnjo industrije in obnovno pozgoranji vasi, kot pa za kmetijstvo. Zato bo treba za naprej delati na tem, da se vse zmanjeno čimprej nadoknadi. Skratka, kmetijstvo ima sedaj prioritetno in je potrebno, da temu primerno uravnimo naša gospodarska prizadevanja.

Po štiriumi razpravi so člani sveta ugotovili potrebo čimprejšnje izdelave perspektivnega načrta za kmetijstvo za 1956 leto. Nekaj je bilo v zadnjih dveh letih že storjenega, saj so prejšnji okraji Postojna, Sežana in Koper dali za dvig kmetijstva 22 milijonov 865 tisoč dinarjev. Razen tega je bilo za dvig kmetijstva prispevanih v očitostne sklope pri kmeteckih združbah in okrajskih zadružnih zvezkah v Sežani 4,160.000 din, v Kopru 24,317.000 v Postojni pa 77,171.000 dinarjev.

V koprskem okraju je veliko površin obdelovalne zemlje, ki je ali popolnoma zapuščena, ali pa slabodelana. Tu bo treba napraviti vse, da se vso to zemljo vključi v produkcijo. Na Postojnskem so velike površine zamočvirjenih zemljišč, kjer bi lahko uspevale vse kmetijske kulture, ki jih gojijo na tem področju. Na tistih površinah bi lahko rastlo namesto sedanega kislega samo pravorstno seno.

V jeseni ponehajojo naporna kmetijska dela na polju in v vinogradih. V ospredje že stopa vprašanje kmetijskih večernih tečajev. Po vseh je še vse premalo naprednih kmetov. Zimski čas je kot nalašč primeren za večerne tečaje, ki jih bo treba organizirati po vseh vseh. Pri organizaciji naj bi pomagale vse politične in gospodarske organizacije. Zavod za pospeševanje gospodarstva, Okrajna zadružna zveza, kmetijski strokovnjaki, kmetijske združuge, učitelji in drugi, ki jih je pri sreči napredek naših vasi. Svet za kmetijstvo bo po tem vprašanju stopil v stik s Svetom za kulturo in prosveto pri okrajnem ljudskem odboru.

Zavod za pospeševanje gospodarstva naj bi kot do sedaj opravljal selekcijo vsega kmetijskega materiala, sadik, semen, itd. Dalje naj bi se ukvarjal z analizami zemlje. To je posebno važno pri ustanavljanju večjih kmetijskih posestev. Dosedanje analize so pokazale, da je na Koprskem v glavnem sedem vrst zemelje. Pojavila se tudi vprašanje, ali še nadalje gojiti na razpoložljivih in bodečih obdelovalnih površinah vse dosedanje kulture, ali pa nekatere opustiti in na proste površine zasecati deteljo in druge krmske rastline. To vprašanje stopa v ospredje zaradi ugotovitev, da je zemlja na Koprskem skrajno izčrpana in ji zelo primanjkuje humusa. Pred vojno so iz Trsta uvažali velike količine gnoja, ki je delno kmil potrebe takoj intenzivnega izkorisčanja zemelje. Če bi hoteli vsaj srednje gnoiti vse obdelovalne površine z umetnimi gnojišči, bi potrebovali najmanj 8000 vagonov raznih umetnih gnojil, porabimo pa jih je nekaj nad 3000 vagonov. Vso razliko bi mora-

li kriti s hlevskim gnojem. Tega pa nismo. Po drugi strani pa je na Postojnskem že starja tradicija, da prodajajo seno drugam, kraj sam pa je kot nalašč primeren za živinorejo. Mogoče bi kazalo tam razširiti živinorejo in si potem zagotoviti primerne količine gnoja. Tako ali tako, to vprašanje je od leta do leta bolj pereče in bo zahtevalo nujnih ukrepov.

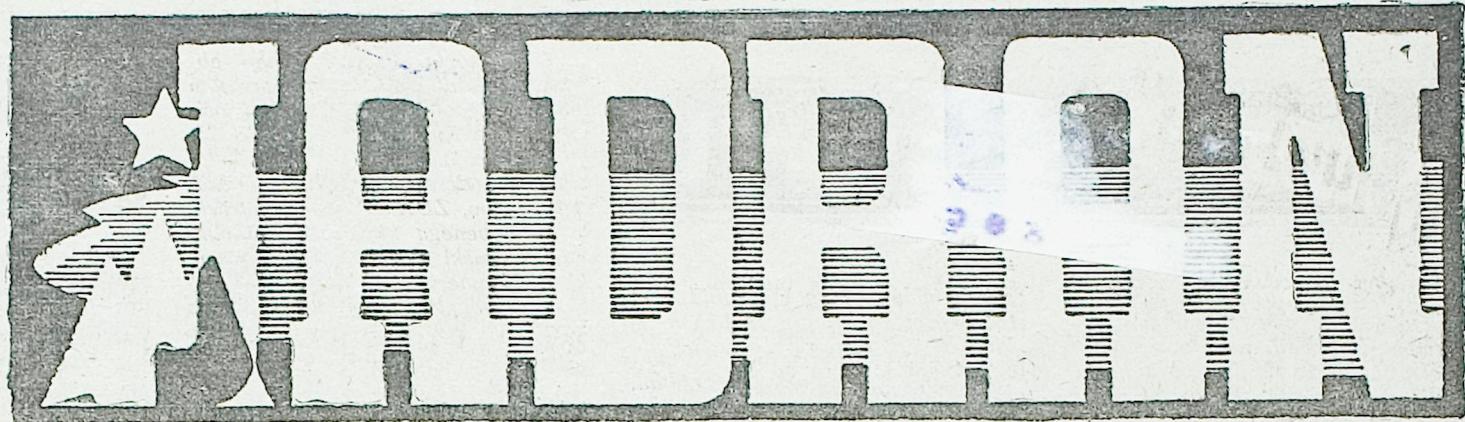
Pri Zavodu za pospeševanje gospodarstva naj bi ustanovili analitično skupino, ki bi se bavila s proučevanjem zemlje. Že do sedaj je Zavod razširil svoje delovanje pri raziskovanju zemlje tudi na bivši sežanski in postojnski okraj. Izvršil je okrog 200 analiz zemlje in ugotovil, da ima tamkajšnja zemlja dvakrat več humusa kot zemlja na Koprskem.

Na Koprskem so v zadnjih letih meliorirali večje površine zemlje. Da ne bi ostala že opravljenata dela brez haska in na novo pridobljene površine brez potrebne oskrbe in

vzdrževanja, bo potrebno osnovati sekcijsko za vodno gospodarstvo za celotni novi okraj. Na posameznih področjih bo treba osnovati vodne skupnosti, ki bodo imeli nalogo, skrbeti za dobro delovanje obstoječih vodnih naprav, za pravilno izkorisčanje izboljšanih površin in čiščenje vodnih jarkov. Take vodne skupnosti naj bi ustanovili v Ankaranu, v dolini Karlonje — (Kornalunge), v dolini Valderlige in še drugod. Sedanja uprava za melioracije pa naj bi se ojačila in razširila svoje delo na vse okraj.

Za gradnjo gnojišč in gnojničnih jam je Okrajni ljudski odbor odobril 11,500.000 dinarjev. Ta denar so dobile na razpolago kmetijske združuge. Do sedaj je bilo od tega uporabljenih okrog 2 milijona dinarjev. Po prijavah za gradnjo kaže, da bodo kmetovalci letos porabili okrog 8 milijonov dinarjev. Če bi tega dela ne izrabili v celoti za gradnjo gnojišč, naj bi ga dali na razpolaganje.

(Nadaljevanje na 2. strani)



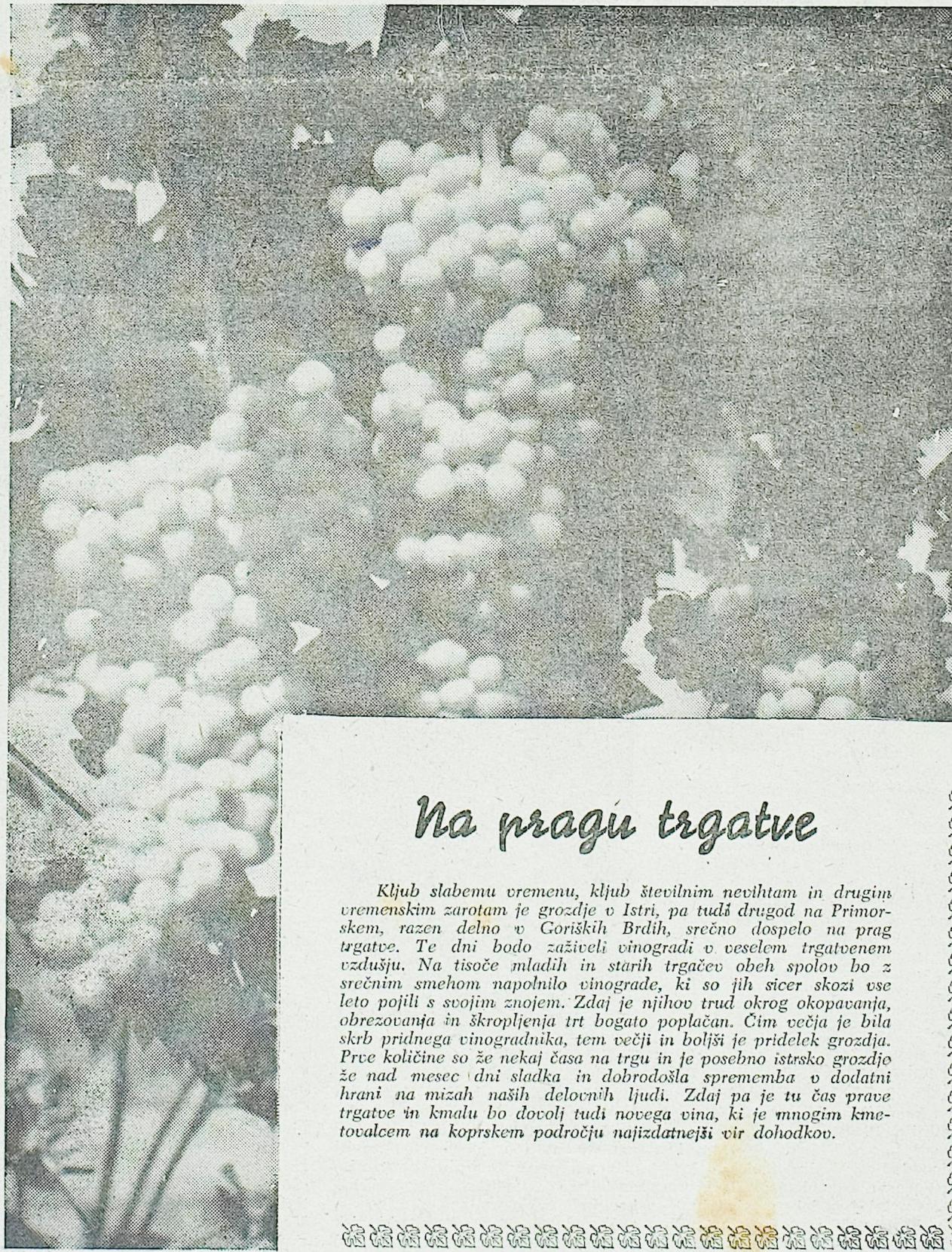
Več sodelovanja sindikatov z novimi organi oblasti

V zvezi z današnjim zasedanjem plenuma CO Zveze sindikatov Jugoslavije v Beogradu se je minuli petek sestalo v Kopru predsedstvo okrajnega sindikalnega sveta. Obravnavali so načrte in predloge za nove pravilnike o delu sindikalne organizacije. Med drugim je bila na dnevnem redu razprava o načrtih pravilnikov in odredb v zvezi s finančnim, informativnim, statističnim in administrativnim poslovanjem sindikalnih organizacij, kakor tudi razprava o pravilih in dolžnostih njihovih nadzornih odborov.

V novih pravilnikih o delovanju sindikalnih organizacij je izrecno poučljena važnost statistične službe, ki jo morajo voditi vodstva sindikatov o svojem članstvu in njegovem sestrankem udejstvovanju. Taka evidenca je predvsem potrebna zato, ker jo doslej ni vodil nihče in da bi ti podatki služili vodstvu za nadaljnjo operativno delo. Sindikalna organizacija, ki ima v naši socijalistični družbi načelni predstavnik, mora biti v tem vseh občinskih odborov aktivnejše sodelovati. Ni vseeno, kdo ima v svetih občinskih odborov oddočilno besedo. Znana stvar je, da v teh svetih prevladujejo kot člani nameščenci. Čeprav s tem ni rečeno, da delavci nimajo možnosti aktivnega poseganja v razna družbená vprašanja, je vendar to pojav, ki bi v naši družbi ne smel prevladovati. Težnje, koristi in potrebe proizvajalcev bi s tešnejšim sodelovanjem delovskih samoupravnih organov z novimi organi oblasti bila mnogo lažje ostvariti. Večkrat se namreč zgodi, in to predvsem v delavskih svetih in tovarnah in podjetjih, da rešujeva važna vprašanja le skupina ljudi, ki ozko gledajo samo interese podjetja ali tovarne. Taki pojavi izhajajo predvsem iz zakoreninjenih lokalističnih in partikularističnih tendenc, ki so lahko za našo skupnost skrajno škodljive. Odgovornost za to pa pade vedno na nepoučenost in nezadostno zrelost članov sindikata. Nenehna vzgoja sindikalnega kadra je torej več kot potrebna. Prav zato je sindikalna organizacija dolžna voditi evidenco nad svojimi člani, nad njihovim udejstvovanjem ter strokovnim in političnem zgrajevanjem. Prenovljeno pa mora biti sindikalna organizacija, tolmač naše družbene stvarnosti. Njena vloga v komunah je, da sodeluje kar najtežje na vseh področjih družbenega dogajanja z novimi organi ljudske oblasti. Vloga sindikatov v tem pogledu ne sme biti podcenjvana. Enotnost v pogledih na našo ustvarjalnost in socialistično graditev s takim sodelovanjem samo koristi našemu družbenemu razvoju.

Na seji je predsedstvo okrajnega sindikalnega sveta že sklenilo, da sporči Centralnemu odboru sindikata pomorščakov FLRJ na Reko željo, da bi v našem okraju, kjer imamo že precejšnje in vedno večje število naših pomorščakov, ustanovili svojo sindikalno organizacijo, ki bi imela neposreden stik s Centralnim odborom pomorščakov na Reki. To bi bil prvi sindikat slovenskih pomorščakov in bi se tudi v tem pogledu pripadniki naše nastajajoče trgovske mornarice osamosvojili.

B.



Na pragu trgateve

Klub slabemu vremenu, klubu številnim neviham in drugim vremenskim zarotam je grozdje v Istri, pa tudi drugod na Primorskem, razen delno v Goriških Brdih, srčno dospelo na prag trgateve. Te dni bodo zaživeli vinogradi v veseljem trgatvenem vzdružju. Na tisoči mladih in starih trgačev obeh spolov bo z srečnim smehom napolnilo vinograde, ki so jih sicer skozi vse leto pojili s svojim znojem. Zdaj je njihov trud okrog okopavanja, obrezovanja in škropljenja trt bogato poplačan. Čim večja je bila skrb pridnega vinogradnika, tem večji in boljši je pridelek grozdja. Prve količine so že nekaj časa na trgu in je posebno istrsko grozdje že nad mesec dni sladka in dobrodošla spremembu v dodatni hrani na mizah naših delovnih ljudi. Zdaj pa je tu čas prave trgateve in kmalu bo dovolj tudi novega vina, ki je mnogim kmetovalcem na koprskem področju najizdatnejši vir dohodka.

Obisk pri zadružnikih v Vanganelu

Dvig proizvodnje - prva skrb

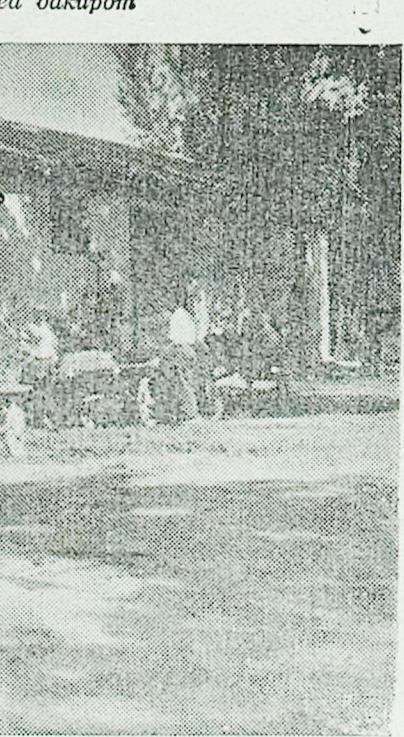
Te dni, ko žanjejo kmetje sadove svojega celetnega truda, je v Vanganelu zelo živahno. Pred zadružnim domom in odkupnim skladiščem kmetijske zadruge čaka vsako popoldne dolga vrsta voz, naloženih s kmetijskimi pridelki. Uslužbenoi zadruge imajo z odkupom polne roke dela. Eni razkladajo in tehtajo, drugi prebirajo sadje in nakladajo kamione, ki prihajajo v Vanganel v vseposod po sveže sadje in zelenjavu. Kmetijska zadruga v Vanganelu ima poslovne stike celo z odkupnimi podjetji v Zagrebu in na Reki. Poslovanje je solidno in ekspeditivno. Pridelki vangenelskih kmetov je že po nekaj urah v drobni prodaji na raznih tržiščih po vsej deželi. Sadje je lepo in sveže. Letos je bila tudi dobra letina, kot jo vangenelski kmetovalci že dolgo ne pomnijo. Predvidevajo, da bo letos zadruga odkupila od svojih članov okrog 130 vagonov vseh kmetijskih pridelkov. Pridelovalci bodo za to dobili nad 30 milijonov dinarjev. Seveda pa je to šele dohodek od prodanega sadja in povrtnin. Drugi pridelki, kot krompir, koruza, pšenica in seveda vino, pa pri tem še niso vsteti. Zato so kmetovalci iz Vanganela, Čenturja, Bočnina, Montinjana in Potoka letos lahko z letino upravičeno zadovoljni. Njihova zadruga se je na tržiščih zelo dobro uveljavila, čeprav je skozi vso sezono brez lastnega prevoznega sredstva zaradi prometne nesreče, ki se je v maju pripetila pri Delnicah. Zadružni kamion je bil takrat precej poškodovan. Za prevoz sadja so zato morali dati ogromna sredstva.

»Toda kljub temu gre!« je dejal upravnik zadruge Miro Koradin. Imeli bodo precej tudi za fond za pospeševanje kmetijstva. Tega fonda ima vangenelska zadruga letos nad poldrug milijon dinarjev in z njim kreditira včlanjene kmetovalce,

Peter Kozlovič iz Hlibana je eden izmed najboljših kmetovalcev v Vanganelu in okoliških vaseh. Letos je prodal zadrugi nad 10 ton paradižnika, skoraj toliko pa je imel še drugega sadja in povrtnin. Na sliki vidimo njegovega sina, ki je pravkar pripeljal v zadrugo nov tovor prvostnih kmetijskih pridelkov v odkup.



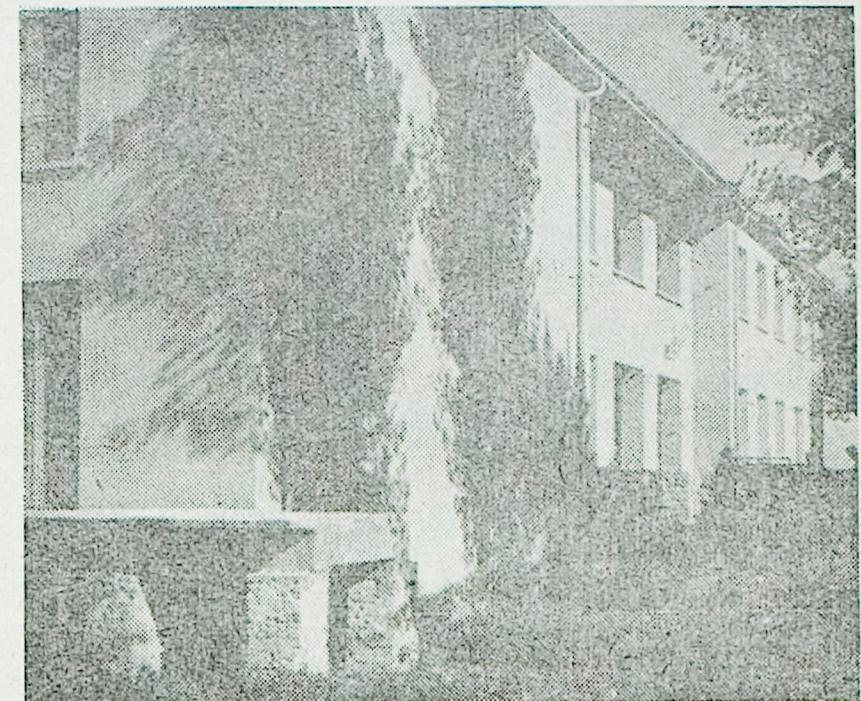
Tehtanje sadja pred odkupom



Vrsti naloženih voz s kmetijskimi pridelki čaka pred odkupnim skladiščem kmetijske zadruge. Včasih je popoldne tu živahno kot na kakem sejmu.

Prihodnje leto bodo te trte že rodile. Prav tako so kmetje s pomočjo zadruge uredili 2 ha velik vinograd tudi v bližini Vanganela. Letos pa si bo 15 kmetovalcev zgradilo gnojne jame. Z deli bi sicer lahko že zachele, vendar morajo čakati, da jim pride zdravstvena in tehnična inšpekcija pregledat pripravljeno lokacijo. Skratka: vangenelska kmetijska zadruga se zelo trudi, da bi vsestransko pomagala svojim članom v njihovem pričadevanju za izboljšanje svojih kmetijskih gospodarstev. Dvig kmetijske proizvodnje pa je vsekakor njen prva skrb, in kakor so povdrali člani upravnega odbora, bo zadruga na tem delala, kolikor bo največ mogla. Predvidevajo, da se bodo prihodnje leto združili s koprsko kmetijsko zadrugo. S tem bo ustvarjena še močnejša gospodarska osnova za nadaljnji napredok in dvig kmetijstva v teh krajih.

G. B.



V senci visokih topolov so že pred leti zgradili v Vanganelu lep zadružni dom, ki je v ponos vsem vaščanom. Pri gradnji tega doma so Vanganelčani in prebivalci okoliških vas opravili na tisoče ur prostovoljnega dela. V tem velikem poslopu imajo razen poslovnih prostorov tudi lepo dvorano za kulturne prireditve in kino-predstave.

Kongres raziskovalcev zemljišč

V Piranu je začel v torek prvi kongres »Jugoslovanskega društva za proučevanje zemljišč« pod pokroviteljstvom predsednika ljudske skupščine Slovenije Mihe Marinka in Zveze kmetijskih zbornic Jugoslavije. Kongresu prisotnuje nad 200 kmetijskih znanstvenih in operativnih delavcev Jugoslavije. Njegovo delo je v prvi vrsti posvečeno problemom proučevanja istrske rdeče zemlje, njeni plodnosti in vegetaciji. 47 referatov, ki jih bodo prebrali kmetijski znanstveni delavci Jugoslavije in zastopniki dunajskega pedološkega inštituta, obravnavata vprašanja geneze, kemizacije, kartografije, biologije in plodnosti zemljišč, prehrane rastlin in proizvodnje ter uporabe umetnih gnojil. Kongresu prisotnujejo številni predstavniki znanstvenih organizacij in ljudske oblasti, med njimi zastopnik pokrovitelja član izvršnega sveta Slovenije Mirko Goršič, podpredsednik zveznega zbora proučevalec in generalni sekretar Zveze kmetijskih zbornic Jugoslavije inženir Vojin Popović, generalni sekretar Zadružne zveze Jugoslavije Ante Raos, zastopnik Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti akademik profesor dr. Aleksander Ugrenović, zastopnik Srbske akademije znanosti in umetnosti akademik prof. dr. Dobroslav Todorović, zastopniki znanstvenih društev FLRJ, člani akademij znanosti in umetnosti, univerzitetni profesori, predstavniki kemične industrije, tajnik okrajevne ljudskega odbora v Kopru Črtomir Kolenc, predsednik ljudskega odbora v Piranu Davorin Ferligo, znanstveni sodelavec nemškega pedološkega društva dr. Ervin Welte, zastopnik pedološkega inštituta v Essenu dr. Stocker, zastopnik pedološkega inštituta na Dunaju dr. Bauer in številni drugi kmetijski strokovnjaki.

V torek so univerzitetni profesorji dr. Viktor Neugebauer, dr. Stevan Nikolić ter inženirja Marija Kodrič in Bogdan Jugor poročali o pedoloških raziskovanjih na področju Istre. Profesor dr. Neugebauer je med drugim poročal, da je istrska rdeča zemlja močno degenerirana, kislá in slabo humizirana ter je priporočal izdatnejšo gnojitev. Član dunajskega pedološkega inštituta dr. Bauer pa je predaval o pojavi zakraševanja Alp v Avstriji, kar je dopolnil s sklopičnimi slikami. Na kongresu bodo proučili vprašanje kemizacije zemljišč, nato pa bodo priredili znanstveno ekskurzijo po Istri, Primorskem in Gorenjski.

V okviru kongresa so kmetijski strokovnjaki ter predstavniki znanstvenih in drugih organizacij ustanovili sekcijo za kemizacijo pri Zvezi kmetijskih zbornic Jugoslavije. Predsednik jugoslovanskega društva za proučevanje zemljišč, beograjski univerzitetni profesor dr. Stevan Nikolić in strokovni sekretar Zveze kmetijskih zbornic FLRJ inženir Naum Martinović sta v svojih referatih obravnavala pomen pravilne uporabe gnojil, njihove proizvodnje, vprašanje cen, uvoza in potreb umetnih gnojil v prihodnjem letu. Oba referenta sta poudarila, da domača proizvodnja umetnih gnojil ne zadošča vse večji potrebi. Letos so kmetijski

proizvajalci potrošili okrog 440 tisoč ton, prihodnje leto pa bodo porabili nad 650 tisoč ton umetnih gnojil, medtem ko zmore jugoslovanska produkcija kriti le 30 odstotkov potrebe. Udeleženci ustanovne skupščine sekciije za kemizacijo so izrazili zahtevo po gradnji nove tovarne dušika. Številni delegati so v diskusiji podprteli, da pada plodnost naših zemljišč zaradi pomanjkanja hraničnih snovi in da je zaradi tega nujno potrebno dodajati zemlji umetnih gnojil, predvsem dušikovih. V tej zvezi so tudi predlagali ustanovitev servisnih postaj, ki bodo nudile kmetovalcem strokovne nasvete za pravilno uporabo umetnih gnojil in domačih gnojil.

Na rednem letnem občnem zboru jugoslovanskega društva za proučevanje zemljišč, ki je bil v pondeljek 1. oktobra letos v Piranu, je dr. Nikolić ugotovil, da je društvo tesno sodelovalo v preteklem letu z zve-

zo kmetijskih zbornic Jugoslavije pri sestavljanju in uresničevanju 10-letnega načrta za napredok kmetijstva. Prav tako je društvo izdelalo predlog o osnovanju pedološko-kartografskega centra v Beogradu. Za načrt zakona o znanstveno-raziskovalnem delu pa so člani društva izdelali dopolnilne predloge, ki jih sedaj proučuje Zvezna ljudska skupščina. Med drugim so predlagali, naj bi svet, ki bi koordiniral delo vseh znanstvenih raziskovalnih ustanov, svet za kmetijska in gozdarska raziskovalna dela, pri agronomskih in gozdarskih fakultetah pa znanstvene sante, ki bi se ukvarjali z znanstveno-raziskovalnim delom.

Na živahni razpravi po poročilu so delegati občnega zbora sprejeli 8-milijonski proračun za prihodnje leto, ki bo namenjen razširitvi njihovega znanstvenega dela in izvoliti novo vodstvo. V.

ZDRAVSTVENO - SOCIALNA RAZSTAVA

V Kopru je bil že pred meseci ustanovljen pripravljalni odbor, ki si je zadal nalogu, da koncem leta odpre v Kopru razstavo pod gornjim naslovom.

Razstava bo prikazala zdravstveno in socialno dejavnost v treh glavnih obdobjih:

- a) Slovensko Primorje pod tujčeveto,
- b) Slovensko Primorje v oboroženi borbi za svobodo in
- c) Slovensko Primorje v svobodi.

V prvem oddelku bodo prikazane zgodovinske zanimivosti iz zdravstva in socialnega zavarovanja. Tu bo prikazano delovanje teh ustanov v zadnjih desetletjih biše avstro-ogradske monarhije in čas italijanske zasedbe teh krajev.

Namen te razstave je prikazati napole slovenskih zdravstvenih in socialnih delavcev, predvsem iz Gorice in Trsta pred prvo svetovno vojno ter njihove težave v razdobju med prvo in drugo svetovno vojno.

Castno poglavje v zgodovini našega zdravstva zavzema zgodovina narodnoosvobodilne borbe. Bojnici Franja, Pavla, Svoboda in mnoge druge premične partizanske bolnice in ambulante so spomenki junastva naših zdravnikov in bolničarjev.

Tretji oddelek ima namen prikazati uspehe naše zdravstvene službe in socialnega zavarovanja na Primorskem v desetih letih po osvoboditvi.

Pripravljalnemu odboru ne bo težko dokazati uspehov na tem področju naše družbene dejavnosti v zadnjih desetih letih, vendar bo iz tega tudi razvidno, da Primorska še zaostaja za drugimi predeli Slovenije.

Pripravljalni odbor naproša vse one zdravstvene in socialne delavce, ki bi tej razstavi lahko pripomogli do čim boljšega uspeha, da pristopijo v krog sodelancev. Marsikdo ima morda pod streho zgodovinske zanimivosti iz tega področja, ki naši javnosti niso poznane. Razen tega je posebno med našimi starejšimi študenti prav gotovo mnogo takih, ki se spominjajo kakšnih dogodkov, ki bi ih lahko ozivili in prikazali na razstavi.

Odbor bi želel zbrati tudi vse pregovore, reke itd. iz tega področja, ki so se na Primorskem hranili med ljudstvom.

Posebno so bogati spomini na našo narodnoosvobodilno borbo. Redakejški odbor ima imena vseh zdravnikov, ki so sodelovali v NOB, nima pa njihovih sedanjih naslovov, kakor tudi nima imen in naslovov mnogih drugih zdravstvenih delavcev, ki so sodelovali pri vojaški in civilni zdravstveni službi.

Pripravljalni odbor naproša vse one, ki lahko kakorkoli doprinesejo k uspehu te razstave, da pošljijo svoje prispevke in pripombe na Zavod za socialno zavarovanje v Kopru.

Obvestilo

Prihodnjo soboto in nedeljo, dne 1. in 2. oktobra letos bo pod pokroviteljstvom lista »Slovenski Jadran« iz Kopra tradicionalna kolesarska dirka »Od Triglava do Jadranu. Veljavna bo kot cestno kolesarsko tekmovanje FLRJ in se jo bodo udeležili najboljši kolesarji iz vse države. Stevilne prijave pričajo, da bo borba v resinci trda.

Dirka bo kot običajno imela dve etapi: Bovec — Postojna in Postojna — Koper.

Natanko razpored bomo objavili v prihodnji številki našega lista. Naprošamo vse množične in gospodarske organizacije, naj po svojih močeh, kot vsako leto tudi letos prispevajo za čim lepo izvedbo in potek tega elitnega tekmovanja, ki je športni dogodek prvega reda celo v vsedržavnem merilu.

Prireditveni odbor

Izboljšanje cest na Koprskem

Okraina uprava cest je modernizirala del ceste od Valmarina do bolnice v Ankaranu v dolžini 1.608 metrov. Cesta so najprej očistili prahu in drobnega peska do trije podlage, nato so cestišče polili z asfaltno emulzijo, manjo pa so nasuli plast drobnega bitumenskega grušča. Vse so dobro stlačili z valjarjem in na vrh nasuli drobnega peska. Cesta je sedaj trdna in gladka, kot bi bila asfaltirana. En kvadratni meter tako modernizirane ceste stane 980 dinarjev. Skupni stroški za ureditev tege dela ceste znašajo 9,400.000 dinarjev.

Zelja prebivalcev Ankaranu in Valdolte je, da bi tako popravili še drugi del ceste od bolnice v Ankaranu do Valdolte. Ta cesta je kljub stalnemu vzdrževanju zaradi naravnega prometa vedno slaba in jamaša. Ker je preozka, se mora promet razvijati vedno po istem mestu. Drugi razlog, ki zahteva boljšo cesto, sta dve veliki bolnici, kamor vsak dan dovožajo in odvajažajo bolnike. Bolniki zelo trpijo pri prevozu zaradi take jamaste ceste.

*

Te dni so nameščenci Uprave cest pregledali cesto, ki vodi iz Škofije na Playje. Velika ovira za motorni promet sta dva ostra ovinka v dolini pod vasjo. Po ogledu so sklenili, da bodo pri popravilu te ceste izlo-

Playje

V ponedeljek popoldne smo pokopali Ivana Hrvatin, rojeno Furlanič, s'aro 56 let. Pokojna je bila med narodnoosvobodilno borbo z vso družino internirana v Nemčiji, kjer je verjetno dobila kal bolezni, ki jo je spravila v prezgodnjem grob. V internaciji je že umrla hčerka Judita. Po osvoboditvi se je vrnila na dom, toda ni bila več tako zdrava kot prej. Med NOB so se v njeni hiši večkrat ustavljal aktivisti. Nenki so prišli temu na sled, zato so družino odgnali.

Za zavedno pokojnico žalujejo mož in dva sinova.

J.

Ankaran

Letos so kmetje v Ankaranu nadali s paradižnikom večje površine kot prejšnja leta. Paradižnik je izredno dobro obrodil in ima kmetijska zadružna Škofije vsak dan vrste vozov pred odkupno bazo v Ankaranu. Računajo, da je do sedaj odkupila samo na tej bazi nad 20 vagonov paradižnika in 4 vagoni zgodnjih smokev. Bili so primeri, da so posamezniki kmetje, tako Karlo Sabadin, Franc Andrioli in drugi, pridelali tudi po 1 in pol vagona paradižnika.

H.

Obesil se je

V torek zvečer so v Izoli v ulici Maja št. 6 našli obešenega 36-letnega Franjota Bezjaka, ki je bil kot gradbeni tehnik zaposlen pri podjetju »Gradbenik« v Izoli. Vzrok samomora še ni znan.

Divača

V Divači, ki je postala sedež nove občine, so že dolgo časa občutili pomajkanje zdravstvenega doma. Novi občinski odbor se je takoj ob začetku poslovanja resno zavzel za to vprašanje. Pred dnevi so zaključili prostor, kjer bodo zgradili to prepotrebno zdravstveno ustanovo. Z gradnjo bodo začeli, čim bo novi občinski odbor dobil potrebnih denarnih sredstva. Potrebeni načrti so že pripravljeni. Predvidevajo, da bo za gradnjo doma potrebljeno okrog 14 milijonov dinarjev.

Razstava grozdja v Vipavi

Vinarska zadružna v Vipavi, ki ima 1.600 članov, že nekaj let zaporedoma prireja razstavo grozdja. Med vinogradniki Zgornje vipavske doline vzbujajo razstavo vsako leto veliko zanimanja. Vsakemu vinogradniku se dobro zdi, če more pokazati na razstavi sadove svojega truda. Letošnjo razstavo, ki bo v prostorih Vinarske zadruge, bodo odprli v nedeljo 25. septembra. Zadružna vabi prebivalce bližnjih in oddaljenih vasi, da pridejo in si ogledajo, kakšno grozje so obrodile trije vipavski vinogradnikov.

—jz

čili prvi ovinek z mostom, drugi ovinek pa razširili in izravnali, da bodo motorna vozila brez slabosti vozila po njem. Popravke in novi ovinek so že trasirali in bodo začeli z deli takoj, ko bodo kmetje pospravili pridelke. Pri delih, ki bodo trajala štiri mesece, bo dobilo zaposlitev od 40 do 50 delavcev. Okrajni ljudski odbor v Kopru je za ta delo dodelil 3,900.000 din.

Cerkno

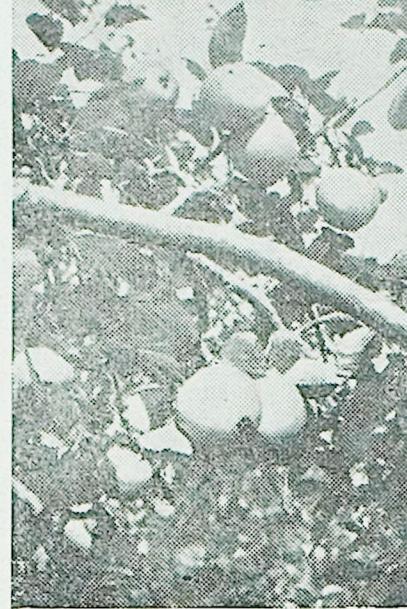
Pouk na triletni Elektro-gospodarski šoli je začel dne 15. septembra. V prvi letnik se je letos vpisalo 45 učencev s Primorske, Gorenjske in Dolenjske. Letos bodo na tej šoli modernizirali učne naprave. Nabavili bodo sodoben Diesel-agregat in zgradili šolsko hidroelektrarno na potoku Zapoška, ki izvira v strminah 1632 metrov visokega Porezna. Šola ima edina v Jugoslaviji tudi svojo termo-elektrarno.

Idrija

Po dveh letih moledovanja in pričetkih smo končno dosegli, da tudi v nedeljo pripeljejo časopise. V vseh letih obstoja Idrije ni bilo primera, da bi ostajali ob nedeljah brez časopisov, kot se je to dogajalo zadnji dve leti. Idrjanom, ki so znani kot hudi bralci knjig in časopisov, se je tako omalovaževanje od strani za tako stanje odgovornih ljudi zelo čudno zdelo. No, na posredovanje novega občinskega ljudskega odbora in uprave rudnika živega srebra so zadevo rešili.

Sedaj pa je v ospredju še eno pereče vprašanje, ki ga bodo prav tako moral rešiti avtopodjetja. Nova idrijska občina, ki šteje 13.000 prebivalcev in ima okrog 130 km cestnega omrežja, nima še zadostnih zvez z goriškim okrajem, kamor sedaj spada.

V.



Iz vseh krajev Slovenije poročajo o dobri sadni letini. Slika prikazuje rejo jablane z izredno lepimi plodovi na Postojnskem

Naše težave

Ko so bile lani priključene vasi v Miljskih hribih, se je podrobje dela škofiske kmetijske zadruge razširilo tudi na te kraje. Zadružna je s tem dobila veliko področje in je morala poskrbeti za oskrbo prebivalcev s hrano in drugimi potrebskim. Letos je zadružna odprla na Hrvatinih odkupno bazo, ki pa jo je bila pozneje prisiljena zapreti, ker ji ni uspelo sproti odvajati pridelkov. Zadružna ima na razpolago samo majhen pettonski kamion, s katerim pri najboljši volji ne more zadostiti vsem potrebam. Zgodilo se je večkrat, da je moral odkupljeno blago čakati v skladislu, kadar pomanjkanja prevoznega sredstva. Podjetje »Fructus« v Kopru je prav tako imelo vse razpoložljive kamione čez mero zaposlene. Letos se je odkup še povečal zaradi dobre letine in ima zadružna večkrat resne težave z odpravljanjem

odkupljenih pridelkov. Naravno, da bi rada ustregla svojim članom in odkupovala čim bliže proizvajalcev.

Zadružna ima kot poseben odsek v upravljanju tudi kamonom pri Elerjih, kjer lomijo kamen, ki ga v Trstu zelo cenijo. Največji odjemalec tega kamna je vedno tržaška občina. Do pred kraljim je namoljeno kamnenje odvajal privatni prevoznik iz Milj, ki pa je moral prevoz odpovedati na pritisk gotovih ljudi na oni strani meje. Tako se je zadružna sedaj znašla pred vprašanjem, kako prevažati kamnenje v Trst. Nujno bi potrebovala večji osemtonski kamion s tremi osmi, ki bi lahko brez nevarnosti premagal strmo pot, ki pelje do kamnoloma. S takim kamonom bi odvajala tudi drobno kamnenje in grušč, ki ostaja pri obdelovanju večjih blokov. Tak material je potreben pri obnavljanju cest.

Zadružna bi za nabavo tega kamiona potrebovala pomoč Sveta za gospodarstvo okrajnega ljudskega odbora v Kopru. Kamion bi se izplačal že v nekaj letih, ker bi bil vedno polno zaposlen.

KZ Škofije

Nesreča z razstrelivom

V torek proti večeru so na pašniku v Jablanici pri Ilirske Bistrici našli 14-letnega pastirja Danila Zupančiča z odtrgano desno roko v zapestju. S preiskavo o vzrokih nesreče so takoj začeli, vendar niso se ugotovili, s kakšnim strelivom se je igral ponesrečeni pastir.

Na Škofijah so ustanovili Zvezo borcev

Bivši borce NOB lani priključenih vasi v Miljskih hribih so ustanovili Zvezo borcev, ki bo imela sedež na Škofijah. Na ustanovnem občinem zboru so za predsednika izvolili Avgusta Hrovatina iz Plavij-Badih, za tajnika pa Rina Sodnika iz Škofij. Ustanovitev Zveze borcev je narekovalo dejstvo, da je bilo precej borcev iz vasi v Miljskih hribih v partizanih. Dokler so bile vasi pod upravo ZVU, bivši borce niso mogli razviti svojega delovanja. To so tudj občutili, zato bodo odslj delali na tem, da se partijske tradicije ne bodo izgubile.

Na ustanovnem občinem zboru so med drugim sprejeli nalogo, da bodo začeli z akcijo za zbiranje prispevkov. Spomenik bo stal med solo in pošto, da bo viden od vseh strani. Ker so Škofije bile več

Komen

Zaradi slabega vremena in deževja prejšnji teden, je bila slavnost odprtja spominske plošče sedmim partizanom, ki so padli v znani akciji na nacifašistično kolono, preloženo na minuto nedeljo. Na ravnini med Komnom in Branikom se je zbralo okrog 5000 ljudi iz Vipavske doline in s Kraso ter številni predstavniki množičnih organizacij in ljudske oblasti. Ob odprtiju je prvi govoril nekdanji namestnik komandanta odreda Jože Bolje — Jamnik, ki je prikazal borbene akcije odreda. Za njim je govoril še ljudski poslanec Mirko Remec.

Med udeleženci te pomembne spominske svečanosti so bili tudi naši rojaki iz Argentine, Egipa in Združenih držav Amerike, ki so prišli na obisk v svojo staro domovino.

T.

Pisma uredništvu

Marsikateri Koprčan, pa tudi letovičar se upravičeno pritožuje, da v Kopru zvečer ni lokala, kjer bi lahko v mraku prečakal časopise in revije, ali pa nemoten od hrupa in mestnega šuma kramljal s svojo družbo. Kavarne v pravem pomenu besede v Kopru ni.

Res sta menda v Kopru dva lokala registrirana kot kavarne in to Hotel Triglav in Loža, vendar obiskovalec nima občutka, da sta to kavarne, ker je ena mladinsko plesišče, druga pa kinodevora. Tako je v hotelu Triglav razen ponedeljka ples z veselimi čenami zaradi igranja orkestra, s sporedom, ki večini resnih kavarneških gostov ne ugaja. Je standarden, dokaj povprečen jazz program, katerega ni človek vedno navdušen poslušati.

Drugi lokal pa je Loža. Zaradi svojega arhitektonsko zanimivega okolja in prostorov samih, je Loža postala mikavno zbirališče tistih, ki so pred časom prestavili svoje scen-

KAKO JE S SEJMİŞČEM V CERKNEM?

V 32. številki Slovenskega Jadra je France Dolar naslovil na uredništvo pismo z naslovom: Za sejmışčem v Cernem boli prikladno mesto. Pisc navaja v svojem članku, da je nekega dne ob živinskem sejmu bil v Cernem in si ogledoval vrsto živine, ki je bila privezana v neposredni bližini spomenika padlih borcev, ki so ga Cerkljani postavili vsem tistim, ki so v teh krajih živilovali svoja življenja. Zdi se mu, da prostor ob spomeniku za sejmışče ni primeren, zato svetuje ljudskemu odboru, da bi prostor za sejmışče določil na drugem kraju, okrog trga, kjer stoji spomenik, pa naj bi nasadili dreve in ga uredili kot se spodobi za bližino spomenika. Ker je pisc hotele ali nehotel hotel prikazati stvari, ki so neresnične, želi mu s tem prispevkom pravilno obvestiti javnost. Sejmışče za živino ni na tem mestu, že nad leta dni. Pet mesecov pred odprtjem spomenika je bil določen za sejmışče trg pred gasilskim domom. Nasveti, ki jih daje tovarš Dolar, naj bi prostor okoli spomenika zasidli z drevo, se bi uresničeni že pred letom dni. Čudno se nam zdi, da tor. Dolar ob ogledu sejmışča ni videl zasajenih dreves, ki so visoka šest metrov, ali pa je obratno že videl spomenik, ko se ni bil niti postavljen. Priporočamo piscu, naj bo v prihodnje pri dajanju nasvetov bolj previden, da ne bo zašel v morebitne neprijetnosti.

P. F.

Kobarid

Našim dekletom in mladim gospodinjam na podeželju še vedno pri manjkuje strokovnega znanja v gospodinjstvu. Ko se poročijo in začnejo skupno življeno, so večkrat v zadregi, kaj in kako naj skuhajo. da bo družina zadovoljna. Res je, da tega ne moremo posploševati, vendar lahko zapišemo, da je skoraj polovica dekle, ki nimajo najosnovnejše gospodinjske izobrazbe. Mnogi članske organizacije, med temi posebno Socialistična zveza, so vzele za svojo dolžnost, da skrbijo med drugim tudi za izobrazbo svojih članov. Tako je odbor Socialistične zveze v Kobaridu dal pobudo, da bi v zimskem času organizirali gospodinjski tečaj. Tečaj bo začel prvega oktobra in bo trajal do konca februarja 1956. Tečajnice se bodo učile krojjanja, vezenja, šivanja, pletenja, kuhanja, pravilne prehrane, osebne in stanovanjske higiene. Obiskovala ga bodo dekle nad 15 let starosti. Do sedaj se je za obisk tečaja prijavilo že nad 100 dekle iz vasi kobarške občine. To je dokaz, da dekle čutijo potrebo po znanju. Tečajnice bodo imele dobro učiteljico.

Vero Sturm, ki je absolventka višje gospodinjske šole.

Ob Tednu otroka

Trinajstletni Janez je vaški potep. Šole ne mara več obiskovati. Mati — vdova, bolehrada in delo izčrpana žena, ne ve kaj z njim. Dečko je ne uboga, pohajuje, kadi, ponosno, karta, preklinja, včasih pokuka tudi v gostilno. Doma jemite materi denar. Mati ga opozarja, toda za man. Dečko se obreza, psuje jo in krega, zmerja jo z najgršimi priimki in pred kratkim ji je celo zagrožil.

Sovaščani se nad njim zgražajo, smili se jim uboga mati. Svojim otrokom prepovedujejo, družiti se z Janezom. Pri naštevanju vseh njegovih napak in slabosti kaj radi klječajo v spomin njegovega umrlega očeta, ki da je v enaki meri sovražil knjige in šolo kakor danes Janez. Spominjanjo se njegovega starega očeta, znanega vaškega veseljaka, pa tudi o ostalih Janezovih sorodnikih ne vedo povedati prav nič lepega. Skupk vseh slabosti in napak že davno umrlih Janezovih prednikov, naprijeo nemu, za katerega da ni več rešitve, ker da je že od rojstva obsojen na to pot, na katero je začel, obsojen zato, ker je vse to podedenoval od svojih prednikov.

Pa je bil Janez le nekoč Janezek. Tedaj je bil kar priden in ubogljiv dečko. Tudi v šoli je rad hodil. Ubogljiv je mater. Za učenje res ni bil prav posebno navdušen, toda polagoma je le zmagoval, sčasoma pa je postjal drugačen, odrezav do matere, potuhnen in sam vase zaprt. Družba sošolcev mu ni več ugašala. Iskal jo je drugod in nova družba ga je senzanila s prvimi čiki. Ze na paši tako vabljivi »asi« in »reli« so ga sedaj popolnoma prevzeli, da so mu jesenski večeri kaj prehitro minovali v metanju podobic. Pri tem je bilo le treba s krepljim klevinico poudariti, zgubljeno ali dobljeno partijo. Tiha želja, da bi svoje pajdaše nadkrilil, ga je zavedla v to, da je vedno prav dobro vedel, pri katerem vaščanu je v rabi kotel za žganjekuho. Tam je družbal Tam so karte! Tam je veselo! Od časa do časa je treba poskusiti curljajočo kapljico. Saj pœe in žge, toda treba se je pokazati možaka. In za to je potrebna tudi cigareta. Saj ga sili h kašljaju, toda na posmehe družbe odgovarja, da ga duši dlm pod kotlom gorečih polen. V vaški gostilni je ob nedeljskih večerih tako veselo, živahno in razgibano! Najprej je

Pranje tkanin iz nylonu

Nylon in sorodna umetna vlakna, perlon, enkalon, grilon, phrlon itd. so v splošnem zelo odporna, razen proti kislinam in kloru. Zmehčajo se šele pri vročini nad 60 stopinjam. Izdelki iz teh vlaken kot nogavice in slično, pridejo iz tovarn že fiksirani; to pomeni, da je njihova oblika utrijetna in se po nečem tudi v vredni vodi več ne izpremeni. Celo plisirane izdelke lahko peremo brez škode za robe. Nogavice so večinoma izdelane iz posebno tankih nitk, črpav so te sicer zelo trdne in prožne, pa tako tanka stvar ke ne prenese grobega ravnanja in hrapih površin.

Vsa našteta umetna vlakna se sicer izredno hitro umazejo, ker pritegnejo delce umaznjene nase podobno kot magnet, vendar pa se izredno lahko operejo; zato je potrebno pogosto pranje.

Nadalje se moramo ozirati na barila, od katerih mnoga ne prenesajo pranja v vročini ali celo kuhanja v prisotnosti preostrih pralnih sredstev.

Pri pranju izdelkov iz nylonu in sličnih snovi se držimo zato slednih načel:

Peremo s pomočjo mila, brez ostrih kemikalij, predvsem brez uporabe klorja ali močnih belilnih sredstev. Nekaj sode ne škodi. Voda za pranje je lahko topla, a ne bolj vroča kot 60 stopinjam. Ne uporabljajmo hrapiave posode, niti perila ne ovijajmo, kar ni potrebno, saj večino vode lahko odresemo ali odcedimo, ker se nylon posuši 5 do 6krat hitreje kot bombaž ali volna. Potrebno je pa pogosto pranje, posebno za predmete, ki se hitro mažejo, n. pr. nogavice ali strajce.

opreza pri razsvetljenih oknih, prisluštil se je k vratom ter opazoval in mladine ali pa, da takšnega društva v njihovem kraju res ni treba, ker prisluškoval, dokler se ni znuznil k bližnjem mizi, kjer ob metanju podobic tako vneto »sporkajo« in »oštajo.« Z napetimi ušesi je prisluškoval, istočasno pa opazoval v taktu raznih plesov vrtče se pare. Vse to ga je prevzemalo in končno prevzel. Tihi si je zaželel: le zakaj ni večkrat v tednu nedelja? Pa saj se jo da napraviti!

Naj Janezek postaja vedno hitreje Janez. Za cike, kvartanje, ples in pitje je potreben denar. Mati mu ga noče dati. Skriva ga pred njim. Pa ga Janez le stakne. Mati opazi in ga opozorila. Toda to je bolj prošnja, kot opozorilo. Dečko pa vzkipi, psuje, krega, zmerja mater z najgršimi vzdevki. Da! Tudi groziti že znal! V lastni nemoči mati sluti blizajoče se katastrofo. Ve, da je dečko na poti, ki ga vodi v vedno večje mladostne zabilode, prekrške in končno tudi v kriminalna dejanja, zaradi katerih se bo moral prej ali slej zagovarjati pred sodiščem.

In končno? Ugotovitev sodišča: obdolženi Janez je bil vzgojno znamenjen že v otroških letih; podlegal je siabim vplivom okolice. Slaba družba ga je zavedla v kaznivo dejanje.

Iti pa moramo še dalje in se vprašati, kaj neki razumemo pod besedo okolica? In če rabimo besedo slaba družba, moramo rabiti tudi besede dobra družba, kajti tudi ta dejansko obstaja. Kdo pa sestavlja slabo družbo? Kdo dobro?

Ali nismo to mi vsi? Jaz, in ti, in on? Kaj smo delali? Ali s tem, da ugotavljamo, da ga je slaba družba zavedla v vsa dejanja, ali s tem ne obtožujemo sami sebe? Ali smo res ne samo brezbržni, ampak celo otopelji za vse podobne obtožbe? Kaj neki smo ukrenili tedaj, ko smo zvedeli, da Janecek pohajuje in da se potepa namesto da bi obiskoval šolo? Kaj smo pokrenili tedaj, ko smo prvič videli žareč čik v njegovem roki? Kaj tedaj, ko se je pri sedovih nacejal s še vročim žganjem? Kaj tedaj, ko je ob metanju vabljivih podobic uporabljal tako krepke klevtine? Kolikor vpravščan, tokio obtožbil! Pa če vsega tega res nismo videli, slišali smo o tem! Toda tedaj smo v lastni brezbržnosti ali zvalili vso krivdo na njegove že umre sorodničke ali pa prepustili vso vzgojo šibkim, nevednim in neizkušenim rokom v delu izgarane, prezgodaj ostarele ženice-vdove. Ta obtožba je sicer tiha, toda huda!

Pred nami je Teden otroka. Ali se bomo zadovoljili samo s tem, da bomo prebrali nekaj člankov, se v te članke mogoče tudi poglobili, razmišljali nekaj časa o njih, ugotavljali, da je vse, kar je napisano, koristno in potrebno tudi v naši vasi, potem pa nas bo zajel tok poznejših dogodkov in odnesel vse morebitne tiste skelepe?

Tudi na polju vzgoje velja ono znano zdravniško pravilo, da je boljje preprečevati, kot pa zdraviti. Upoštevajmo ga in preprečujmo vse, kar mislimo, da bi na kakršenkoli način kvarno vplivalo na našo mladino. Preobširno bi bilo, če bi hotel podrobneje navajati vse kvarne vplive in to niti ni namen tega članka. Toda o vsem tem se lahko obširno in temeljito seznanimo na roditeljskih sestankih. Če pa teh sestankov ni v domačem kraju, tedaj naprosimo člena šolskega odbora, da bi on sprožil to zadevo na seji šolskega odbora. Prizadevajmo si, da bo udeležba na teh sestankih čim številnejša in tudi sami se z raznimi vprašanji oglašajmo.

Skupno z našimi šolniki čaka tudi člane naših šolskih odborov na tem polju sicer težka, toda hvaležna naloga. Opazujmo, kako in v kakšnih razmerah otrok živi in dela. Ali je z delom preobremenjen, ali je vzgoja pomanjkljiva in v čem je pomanjkljiva? Ali je izpostavljen kvarnim vplivom okolice, kateri so ti kvarni vplivi in kako bi se jih dalo odstraniti? Ali je otrokova obutev in obleka primerna posebno v zimskem času, ali je otrok telesno zdrav? Zakaj se otrok slabo uči, zakaj neredit obiskuje pouk, kakšna je otrokova snaga in podobno.

V kolikor sami nekaterih težav ne moremo rešiti, posvetujmo se s

sposobnejšimi ljudmi in o navidezno nerešljivih težavah seznanjamо občinske in okrajne ljudske odbore, oziroma Svete za varstvo matere in otroka. In ne zadovoljimo se samo s tem, marveč bodimo dosledni v zahtevi, da se zadeva reši. Prva točka prav vsake seje šolskih odborov naj bi bila posvečena samo skrb za našega otroka. To pa ni nalogu samo v Teden otroka, ampak naša stalna dolžnost.

Iz roditeljskih sestankov naj bi polagoma, vsaj v vseh večjih krajih, nastala Društva prijateljev mladine. Na tem področju smo žal na zadnjem mestu v naši republiki. In nekoč — pred prvo svetovno vojno — je ravno Primorska prednjačila v prosvetnem in vzgojnem delu. Po nekaj se izogibajo ustavnopravljana takšnih društev in se izgovarjajo, da so odveč, ker da so itak vsi prijatelji v njihovem kraju res ni treba, ker da opravljajo iste dolžnosti že šolski odbori — kar pa nikakor ni res. Naloge Društva prijateljev mladine so mnogo globlje in širše, kot našo šolskih odborov. Kdo naj spremlja in usmerja vzgojo naše predšolske in pošolske mladine, kdo naj skrbi za primeren prostor, kjer bi se ta mladina izšiviljala na njej primeren način, kdo naj pri starših izbudi zanimanje za razne vzgojne probleme, ki naj podpirajo družinsko vzgojo, kdo naj skrbi za pravilno zapošljitev mladostnikov, če ne prav Društvo prijateljev mladine.

Ogromne so naloge, ki nas čakajo na tem polju, toda zato se jih ne smemo niti ustrašiti, niti se jim izmikati. Pred našimi očmi naj bo vedno slika našega otroka — in tisi otroci so naši otroci! — in vprašanje kako bi dali temu otroku vso tisto vzgojo, izobrazbo in razvedrilo, do česar ima otrok v naši socialistični domovini polno pravico. Teh nalog pa ne bo rešil samo učitelji, niti samo šolski odbor, ampak reševáli in rešili jih bomo mi vsi. Nikakor nam ne sme biti vseeno, kako bo potekal Teden otroka. Ne čakajmo pobud od nikoder! Mobilizirajmo pri tem vse našo množično organizacije — mobilizatorji naj bi bili predvsem občinski Sveti za varstvo matere in otrok. — Ne sme nas motiti, če v doglednem času ne opazimo vidnejših uspehov. Delo na vzgojnem polju je naporno in dolgorajno in šele po doljšem razdobju vztrajnega dela bodo vidni tudi zeleni uspehi.

— jaz —

ANKETA ZAVODA ZA NAPREDEK GOSPODINJSTVA

Razbremenimo gospodinjo z mehanizacijo pranja

(Nadaljevanje in konec)

pade in s tem eden glavnih vzrokov, da se perilo trga. To je važno posebno za izdelke iz celulozne svile in predv. ker je ta material v mokrem stanju pol manj trden kot suh. Celulozna vlakna pa v vedno večji meri nadomeščajo bombaž in volno.

3. Uporaba mehke vode prihrani dosti mila, perilo ni zaprano ter ostane mehko in voljno.

Doslej smo videli samo možnosti in koristi pri nadomeščanju ročnega pranja perila s strojnimi. Oglejmo si še, kaj je v tem pogledu že pravljeno v pranju in izvršenega in kaj bo še treba storiti za izboljšanje sedanega stanja.

Uvoz strojev je predrag. Več naših strojnih tovarn pa se je že lotilo izdelavo raznih strojev za pralnice. Tovarna »Jedinstvo« v Zagrebju je leta 1954 izdelovala prav dobre pralne stroje za 120 kg in 35 kg perila, za letos pa je napovedana še izdelava strojev za 15 kg in 8 kg. Strojno podjetje v Skofiji Loka je začelo izdelovati stroje za 20 kg perila. Tudi dve podjetji delata tudi centrifuge za očemanje perila od 55 kg navzdol. Stroje za likanje gladkega perila (munge) izdeluje »Jedinstvo«, sušilne naprave pa »Ventilator« iz Zagreba. Tudi nekatere druge podjetja začenjajo z izdelavo naprav za pralnice. Manjka pa še predvsem najmanjših pralnih strojev v dobrini izvedbi in z dosegivo ceno. Pri vseh strojih so z določeno ceno še zelo visoke: z uvedbo serijske izdelave najprimernejših tipov strojev pa bi bilo mogoče cene izdatno znižati.

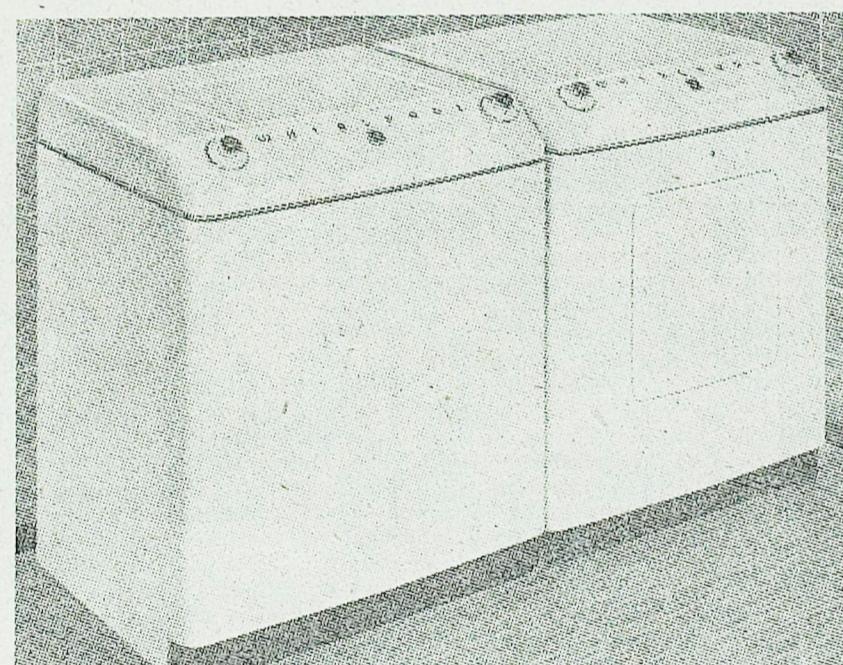
Stanje v obstoječih pralnicah je precej žalostno. Za potrebe pranja jih je dosti premalo, skoro vse so nameščene v neprimernih prostorih, strojna oprema pa je zelo pomanjkljiva in zastarela, saj je veliko strojev starih tudi nad 50 let. Naprav za mehčanje vode nima menda nobena, a strokovno znanje osobja je večinoma nezadostno. Take pralnice ne morejo poslovati dobro niti glede kakovosti pranja niti glede primerne cene, kar je seveda vzrok, da marsikdo z nezaupanjem ocenjuje pranje v javnih pralnicah.

V naši moči pa je odpraviti vse te pomanjkljivosti. Naše tovarne lahko izdelujejo primerno opremo in stroje za pralnice, za vzgojo potrebnega strokovnega kadra pa bi lahko poskrbela n. p. Tekstilna šola v Kranju s posebnim oddelkom za mojstre za pralnice in kemične čistilnice. Ostane zadnje, najbolj kočljivo vprašanje — denar. Stroški za novo opremo starih pralnic ali za izgradnjo novih pri današnjih cenah niso ravno majhni. Ce bi hoteli vse zneske za odpajilo teh investicij prevaliti na stroške pranja perila, potem bi uporaba javnih pralnic ne morejo poslovati dobro niti glede kakovosti pranja niti glede primerne cene, kar je seveda vzrok, da marsikdo z nezaupanjem ocenjuje pranje v javnih pralnicah.

Cena pranja 1 kg perila v pralnici z zmogljivostjo 500 ton letno: I. Z dotacijo osnovnih sredstev: mokro perilo 70–80 din. osušeno perilo 8–85 din, zlikano perilo 100–105 din.

II. Brez dotacije osnovnih sredstev: mokro perilo 40–45 din, osušeno perilo 50–55 din, zlikano perilo 75–80 din. (Te cene se nahajajo na kosovno perilo — partijje po teži bi bile cenejše.) V prvem primeru bi plačala 4 članska družina za pranje 20 kg perila mesecno v javni pralnici 800–900 din za oprano mokro perilo, v drugem primeru pa 1400 do 1600 din.

Upravičenost in potreba mehaniziranih pranja je dovolj jasna, za izboljšanje sedanega stanja imamo tudi vse možnosti v tehničnem in strokovnem pogledu; za uresničenje danih možnosti je treba doseči le potrebljivo podporo iz javnih sredstev.



Električni pralni in sušilni stroj, ki ga izdelujejo v inozemstvu. Namoti, opere in splakne naenkrat 4 kg suhega perila, pri tem se tudi sam napolni, izprazni in očisti tako da gospodinji ni treba drugega, kot da uravna zbirna kolesca po svojih željah. Drugi »zaboj« je avtomatični sušilec z električno ali plinsko napeljavo. Posuši in razhladi v 30 minutah 4 kg perila do poljubne suhote.

DROBNI NASVETI

Iz zelenih listov glavnate solate, ki se vam zde presni pretri, skuhat dobro juho, če liste zavrete skupno s krompirjem v kockah. Podmetite in kot začimbo uporabite česenj in peteršilj.

Ce bi hoteli, da bi živo pisana poletna obleka obdržala barve, jo po pranju splaknite v vodi, ki steji primešali nekaj kisa.

Ce imate zajedavce na bradi in na nosu jih lahko odpravite, če parite obraz približno 10 minut nad vrelim kamilenim čajem. Nato s čisto krpo iztisnite iz kože vse za-

jedavce. Tako nato na lahko masirajte ta mesta s koščkom ledu, zavitim v gazo. To je važno zato da se pore zopet zaprejo.

Aluminijasta posoda ni za vsako jed. Ce damo vanjo večkrat krompir, postane posoda črna. Snež iz beljaka na primer zelo težko delamo v aluminijasti posodi. Tudi kave in čaja ne kuhamo v njej.

Ogledalo naj ne stoji dolgo na soncu, ker se bo pokvarilo. Torej je reba paziti, da obesimo v sobi ogledalo na steno, kamor ne sije sonce.

Š P O R T

Portorož v znamenju črno belih kvadratov

Ne gre za senzacionalističen nášlov! Portorož je te dni v resuči šahovsko mesto. Sah ne igrajo samo v dvorani delavskega prosvetnega društva Svoboda, kjer gre za točke, temveč povsod, kjer je le možno postaviti ploščo s črno belimi kvadrati: v hotelih, kavarnah, slastičarnah, v parkih in na plaži. Vse kaže, da 300 šahistom, ki so se zbrali na mednarodnem moštvenem turnirju, ni dovolj po ena turnirska partija dnevnino. Izrabljajo vsako pričo, da se pomerijo med seboj tudi izven turnirske arene, okrog njih pa se zbirajo ljubitelji šahovske igre kot skromni opazovalci ali pa tudi kot vnaštežni kibici.

Ideja o organiziranju mednarodnega moštvenega turnirja v Portorožu je vznikla lani. Prireditev — okrajni šahovski odbor v Kopru — je pod gesmom »Sah druži narode« razposlal številna vabila po državam in v inozemstvo. Mnogi so na vso stvar gledali skeptično, češ ali ni škoda denarja in zakaj prav v Portorožu. Ko pa se je zbral lani nad 40 ekip in je bil uspeh glede udeležbe, medsebojnega spoznavanja domačih in tujih šahistov, kakor tudi glede kvalitete partij popolen, so morali pač učiniti. Letošnja udeležba pa je še za 50% večja od lanške (60 moštev!). Torej še en dokaz, da uživa tako manifestacija mnoginega saha vedno več simpatij. Upajmo, da bo tako vsako leto in da bo ta prireditev postala tradicionalna.

RADIO KOPER

NEDELJA, 25. 9.: Ob 8.15 Nedeljski mozaik slovenskih narodnih pesmi; 8.40 Za naše kmetovalec; 9.00 Ritmični panoptikum; 9.30 Mladinski tečnik; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Naši kraji in ljudje; 16.00 »1000 in en tak«. Nedeljski promenadni koncert; 21.00 radiodrama; 23.40 Glasba za lahko noč.

PONEDELJEK, 26. 9.: 7.25 Ta teden smo igrali: Drake - Shirl: »Verjamem ti«; 14.00 Od melodije do melodije; 14.45 Slovenski biseri — pisan spored domačih napegov; 20.00 Slavimo... Willy; 20.40 Emisija za ljubitelje dalmatinskih pesmi; 21.10 Koncert komornega zboru iz Trsta p. v. Ubalda Vrabca; 21.30 Monja široka cesta; 21.45 Glasba v mraku; 22.10 In zdaj: Plesite v našem ritmu; 23.40 Glasba za lahko noč.

TOREK, 27. 9.: Ob 7.25 Drake - Shirl: »Verjamem ti«; 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Kulturno življenje na Primorskem; 14.50 Fi? Bernard: Slovenski utrički; 20.00 Orkester Mortona Goulda; 20.30 Pietro Mascagni: Cavalleria rusticana, opera v 1 dejanju. Solisti, zbor in orkester opere »Metropolitana« v New Yorku; 21.40 80 minut v plesnem ritmu; 23.40 Glasba za lahko noč.

SREDA, 28. 9.: 7.25 Drake-Shirl: »Verjamem ti«; 14.00 Od melodije do melodije, vmes ob 14.10 Glasbe-

ANDREJ SAVLI:

Velika povodenj

(Nadaljevanje s 7. strani)

Spremljevalec se je ustavil. Potkal mu je po potoku navzgor in rekel, naj hodi vedno le ob kraju, še pred zoro bo pod Jezom. Tam naj povpraša in poiškusi, morda se mu le posreči priti čez.

Povodnjak se je zahvaljeval. Oni mu je naročal:

»Pot je nevarna. Dobro si zapomni, kaj pomeni to! Od povsod prežijo na popotnega raka sovražne oči. Če hočeš priti daleč, ne prodaja nepremišljeno svoje kože. Ob vsakem koraku išči kritje med kamnenjem, pod litsjami ali pod koreninami. Potuj ponoči, podnevi počivaj v skrivališču!«

Obrnil se je in odšel nazaj po Roji.

Povodnjak je dolgo gledal za njim. Potem se je tudi on odpavil na pot.

Na nebu je svetila luna. Stopal je navzgor po Jelšniku. Obšel je kamen za kamnom, brezen za breznom, premagal strmeč za strmečem. Lahek mu je bil korak, saj je šel proti domu.

Ob zori je bil pod Jezom.

na kronika; 14.45 Narodne pesmi; 20.00 Portret Georges Gershwin; 20.40 Solisti in ansambl Radia Zagreb; 21.00 Kulturni preled; 21.10 Koncert pianiste prof. Marjana Lipovšeka iz Ljubljane; 21.30 Iz naše in tuje književnosti; 22.00 Zabavna in plesna glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

ČETRTEK, 29. 9.: 7.25 Drake - Shirl: »Verjamem ti«; 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Kulturno življenje na Primorskem; 14.50 Fi? Bernard: Slovenski utrički; 20.00 Orkester Mortona Goulda; 20.30 Pietro Mascagni: Cavalleria rusticana, opera v 1 dejanju. Solisti, zbor in orkester opere »Metropolitana« v New Yorku; 21.40 80 minut v plesnem ritmu; 23.40 Glasba za lahko noč.

PETEK, 30. 9.: 7.25 Drake-Shirl: »Verjamem ti«; 14.45 En hribček bom kupil, bom trte sadil... in druge pojede komorni zbor iz Trsta p. v. Ubalda Vrabca; 20.40 Bosna v svojih sevdalinkah; 21.00 30 minut plesne glasbe; 21.30 Slovenska partizanska lirika; 21.47 Wolfgang Amadeus Mozart: Mala nočna glasba, suita v G duru; 22.03 Vabimo vas k plesu.

SOBOTA, 1. 10.: 7.25 Drake-Shirl: »Verjamem ti«; 14.00 Ali veš, kaj je to? Pisan spored glasbenih ugank; 14.45 Guido Učakar: Pod lipo, venc slovenskih narodnih pesmi. Igra godba Ljudske milice iz Ljubljane; 20.00 Melodije iz znanih oper; 20.40 Naše narodne pesmi — od Slovenije do Makedonije; 21.00 Mali nočni koncert, S. Hristič: JV. slika iz baleta »Ohrfidska legenda«, A. Hačaturjana: Maškerada, suita; 21.30 Radijska igra F. S. Finžgar: »Stnic« (ponovitev); 23.45 Glasba za lahko noč.

MALI OGLASI

PRODAM knečko hišo z vsemi prilagajočimi prostori in 70.000 m² obdelovalne zemlje ter pašnikov. Interesenti naj se javijo pri Juriju Ševiču Alojzu, Montekalvo 141 pri Izoli.

Na osnovi 51. člena tarifnega pravilnika avtopodjetje »SLAVNIK« v Kopru

P O Z I V A

vse upravičence, ki so bili pri njem v delovnem razmerju v letu 1954, da dvignejo svoj delež dobitka.

Po preteklu 3 mesecev od dneva objave izgubljuje upravičenci pravico do prilagajočega dobička.

sta na tabelah, kdo za »zlatu sredino« in kdo bo na »repku«.

V A skupini imajo največ izgledov za plasman med prvo četvrtico dunajski Hietzing, Zagreb, Mladost, Novosadski šahovski klub in beograjski Partizan. Slovenska moštva so prišla na turnir zelo oslabljena in so njihovi izgledi minimalni.

V B skupini nastopa tudi najboljše moštvo koprskoga okraja — Koper. Obe srečanji so Koprčani izgubili z 1:3 (LSK II. in mariborski Obrtnik) ter tako zapravili vse izglede, da se uvrstijo na eno od prvih mest v B skupini. Pokazali so sicer precej borbenosti, toda zelo malo znanja. Predvsem pa bi se moral vsaj nekoliko bolje pripraviti.

V tej skupini igra tudi Klub slepih šahistov iz Beograda. Okrog njihove mize je vedno polno gledalcev, kar slepi šahisti tudi zaslužijo. V prvih dveh srečanjih so zbrali 5 in po točki in imajo vse izglede, da si priborijo eno od prvih štirih mest. Razen njih bodo posegli v borbo za prva mesta še Samborski šahovski klub, Bačka Topola, mariborski Obrtnik in LSK II.

V C skupini so favoriti za prva mesta Napredak (Zagreb), Radnički (Kragujevac), Savinjčan (St. Peter) in trboveljski Rudar.

V D skupini igrata tudi dve primorski moštvi: Sežana in Smarje. Sežancani so se doslej zelo dobro odrezali. V dveh srečanjih so našli 5 in po točki in imajo vse izglede, da si priborijo eno od prvih štirih mest. Razen njih bodo posegli v borbo za prva mesta še Samborski šahovski klub, Bačka Topola, mariborski Obrtnik in LSK II.

Turnir bodo zaključili v soboto. V nedeljo pa bo razglasitev zmagovalcev in razdelitev nagrad.

Mladinske kolesarske dirke v Novi Gorici

Ve nedeljo je bilo v Novi Gorici na redu tradicionalno mladinsko kolesarsko tekmovanje za Pokal osvoboditve. Tekmovali so na 90 kilometrov dolgi proggi. Prvo mesto je zasedel Jan iz Maribora, drugi pa bil Stupar iz Ljubljane, tretji pa Genzo iz Kopra. Pokal je osvojilo moštvo Nove Gorice.



Joi, kako je bila huda oni dan name Juca:

»Ze spet tvoj dolgi jekz! Prav treba ti je bilo gofjati ono o nešramnih šoferjih in oblivjanju po cestah, da te je bilo slišati na vse strani! Pa so cestne oblasti takoj namestile tablo, ki na cesti med Semedelo in Koprom urejuje obvezen prehod za pešce za zidom. Jaz si rota za to nisem takoj vedela ker po navadi ne maram hoditi po blatu ali prahu do kolen, in sem seveda takoj imela opravka z v usnje uniformiranimi motociklisti. — zdaj, na staru leta, in vsega si ti kriv, da veš! Zdaj pa se poskrbi, da bodo tisto pešpot uredili takor treba! mi je zabrusila.«

Slišal pa sem o cesti in cestah v Semedeli zdaj ob tem dejevju še nekaj »hvalnic«. Tako pravijo, da so tamkajšnji prebivalci vsi navdušeni nad počenjanjem gradbenikov, ki so zasuli vse kanale ob cesti in tako omogočili, da bodo lahko vpeljali kar promet z gondolami. Semedela tako obeta postati druge Benetke — vsaj za časa dejavnega vremena,

kar je vsem — saj si lahko kar mislite — močno všeč in na vsa usta »hvalijo« takoj anti-komunalno dejavnost.

Tudi sem slišal, kako so vsi pre-

Primorski nogomet v krizi

Rezultati prvih treh kol v ljubljansko-primorski nogometni ligi kažejo, da je primorski nogomet v resni krizi. Glavni vzrok leži predvsem v pomanjkanju igralcev, kar velja zlasti za Postojno, sežanski Tabor in pa Koper. Večina primorskih klubov je doslej namreč posvečala premalo pozornosti vprašanju naraščaja in posledice tega so letos najbolj očitne.

Po tretjem kolu je tabela ljubljansko-primorske nogometne lige naslednja:

Krim	3	3	0	0	13:2	6
Grafičar	3	3	0	0	9:5	6
Triglav	3	2	0	1	16:4	4
Slovan	3	2	0	1	6:2	4
Mladost	3	2	0	1	8:4	4
Izola	3	1	0	2	9:9	2
Postojna	3	1	0	2	4:7	2
Ilirija	3	1	0	2	4:8	2
Tabor	3	0	0	3	5:11	0
Koper	3	0	0	3	3:24	0

Odbojka

MONTPELLIER V KOPRU?

Koprskemu Partizanu je uspelo pridobiti za gostovanje moško in žensko ekipo bivšega prvaka Francije v odbokji Montpellier. Francozi prispejo v Koper v začetku prihodnjega tedna. Na spredu bo srečanje med moškima ekipama koprskega Partizana in Montpelliera ter med žensko ekipo istega moštva in ljubljansko Olimpijo.

Ker bo to srečanje vsekakor izreden športni dogodek za Koper, računajo prireditelji, da jih bodo podprli tudi domača podjetja in organizacije. Stroški namreč razumljivo presegajo finančne možnosti domačega društva.

Človek ali prašič?

V svinjaku dijaškega doma v Čakovcu je neka svinja skotila osem prašičkov, od katerih je eden imel prednji dve nogi razviti v človeške roke s prsti in komolcem. Kako je prišlo do te zanimive kombinacije, ne vedo, prašiča pa so spravili v alkohol, da ga bodo lahko proučili.

V nekaj vrstah

NEW YORK. — Na zborovanju rezervistov v Roanisu je v svojem govoru navedel pomočnik obrambnega ministra ZDA Carter Burgess, da štejejo trenutne oborožene sile ZDA 1.109.000 ljudi, razporejenih v 20 motoriziranih divizijsih in 122 divizijskih protiletalskih topništv. Vojska mornarica šteje 660.000 mož in 1006 ladij. Letalstvo ima 24 tisoč letal. Dejal je, da bodo ameriške rezerve, ki lahko takoj z njimi razpolagajo in znašajo zdaj 800.000 mož, leta 1959 štele 2.900.000 mož.

ročil »pašto-šuto«. Ko je lepa Jožanka slišala natakarjevo naročilo, je kar lepo s svojo nežno in golo ročico segla v lonec s špageti in jih natresla na krožnik ter vse skupaj polila z goležem. Menda takih reči ne počenja rada, kadar jo gosti opazujejo, verjetno je bila le nagliča kriva.

»O, vam pa ni treba vilic, jih lahko kar prodate, ko imate tako pravne ročice!« se je brž znašla presečena deklica v belem in skrila svoj zardeli obrazek za kuhinjsko okencem. Misliš sem si svoje, predvsem pa želet dober tek gostu ob »pašti«.

Prav iz občine Begunje nad Cerknico pa sem slišal že večkrat glasne prošnje občanov, ki svoji Kmetijski zadruži »polagajo na srce«, naj bi že končno nabavila mlatilnico in cirkularno žago, ki sta vsebuju področju tako krvavo potrebeni. Pravijo, da bi bil čas, da bi zadruga enkrat uporabila tudi vile in ne vedno samo grablje.

Lep pozdrav vsem prijateljem in žancem od Vašega Vaneta

ENERGIJA, ENERGIJA ...

Po vsem svetu se bije boj za energijo; za atomsko, električno, za... za kakršnokoli energijo, ki bi dvignila standard in bi rabila malo sredstev, malo delovne sile.

Premoga bo nekoč konec, lesa takoj ne uporabljajo več za kurivo. Električne hidrocentrale delajo s polno zmogljivostjo. Povsod gradijo nove. Toda industrija gre svojo pot in rabi stroje. Na električni pogon. Energie pa je povsod premalo.

So kraji, kjer za elektriko ni niti vode, niti premoga. Tam uporabljajo veter. Toda mogoče tudi vetra ni. Uporabljajo sneg. Ce tudi snega ni, uporabljajo sonce. Vse, kar nam lahko poganja stroje in olajšuje delo.

V Avstraliji so pred kratkim spravili v pogon prvo hidrocentralo, ki njene turbine poganja voda iz raztopljenega snega. Avstralija je kontinent z najmanj rekami in zelo redkimi padavinami. Na nekatere predale tudi po dve ali tri leta ne pada kapljica vode. Zaradi suše poginja letno na tisoče in tisoče ovac. »Snežne« elektrarne uporabljajo torej tam, kjer je najmanj snega na svetu. Na neki način si pač morajo pomagati. Na Snowy Mountain v Novem Južnem Walesu so na 1500 metrov nadmorske višine zgradili deset večjih hidrocentral. Njihovi agregati bodo proizvedli nad 2.200.000 kWh električne energije.

S štirimi velika in nekoliko manjšimi lepih umetnih jezer bo držalo 5.420.250.000 kubičnih metrov vode, ki se bo poleti zbrala od raztopljenega snega. Ta voda bo pada skozi 183 km dolg tunel z 230 metrov višine. Prva hidrocentrala je že stekla. Njena zmogljivost je 160.000 kWh. Stala je kakih 5 in pol

miliard dinarjev, celotni projekt bo stal 27 miliard. Voda bo po izteku iz HC namakala sušne predele v okolici.

To so elektrarne, ki jih poganja sneg.

Inženirji »Hoffman Electronics Corporation« so izdelali stroj, ki bo lahko spremenjal sončno svetlobo v električno energijo. Stroj bo majhen in si ga bodo lahko omisili potrošniki sami. Stal bo 25 dolarjev. Ta iznajdba je največji izum po najdbi električnega motorja.

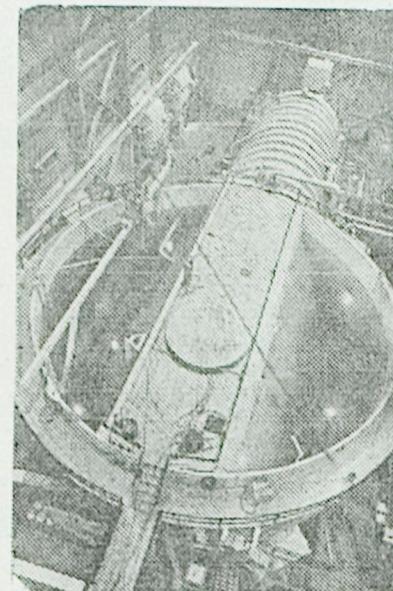
Misel, da bi človek uporabljal sončne žarke v svojo korist, ni nova. Pojavila se je že zelo zgodaj in se v raznih oblikah ponavljala do današnjega dne. Že Arhimed se je poslužil ogledal, s katerimi je usmeril sončne žarke na sovražne ladje in jih tako »začgal«. V preteklem stoletju so tako greli ogromne posode vode in z njim zalivali področja v Sahari in drugod, kjer so gojili kulturne rastline. Sedaj je ta tehnika napredovala. Med največjimi stvaritvami je ogromna sončna peč v Mont Luisu na Pirenejih. Ves organizem stroja je odvisen od Arimedovih »ogledal«, ki zbirajo sončne žarke in jih koncentrirajo na kotle z vodo. Tak »stroj« lahko doseže tudi toplosti 2500 stopinj Celzija.

Sedaj so izdelali preproste baterije, ki si jih bo lahko omisili vsakdo. Zgrajene so iz drobnih silicijevih šip. Silicijevih zato, ker prevaja silicij tok samo v eni smeri in se tako kleni kosi pretvarjajo energijo, ki jo dobijo od sonca, direktno v električno.

Slavna družba »Electric Bell Company« je izdelala tak radijski spre-

jemnik, ki začne sprejemati, kakor hitro ga postavijo na sonce.

Toda to je samo začetek. Na ta pogon bodo napravili tudi telefonske mreže v sončnih predelih. Tehniki in znanstveniki pravijo, da bomo kmalu lahko videli, kako pomembni in ekonomični so ti aparati. Doslej se jim niso kaj prida posvečali, ker so bile na dnevnem redu elektronske najdbe. Toda čemu bi iskali uran in podobne stvari, ki so zelo drage in redke, tako pravijo znanstveniki in puščali v nemar Sonce, ki daje Zemlji vsak dan milijon milijard kilovatnih ur?



Na tej sliki vidite prvi motor na atomski pogon. To je parni kotel, pri katerem je uran nadomestil premog. Z atomsko energijo vparijo vodo in šele ta lahko razgiba bate. Motor je dobro zaščiten s svinčeno oblogo, medtem ko čistijo zrak v strojnici številni ventilatorji. Motor deluje brezšumno. Vgrajen je na podmornici »Nautilus«.

Stolp v Pisi se je zagugal

Poševni stolp v Pisi je poznan po vsem svetu. Turisti ga občudujejo, inženirji pa že dolgo proučujejo. Ugotovili so namreč, da se bo nekega lepega dne zrušil, ker je labilen. To je neizbežno.

Cisto malo je manjšalo, da se nito zgodilo že pred meseci, ko je Pisa z okolico doživel potres. Trajal je le nekaj sekund. Na vrhu stolpa je bila skupina francoskih in nemških turistov. Ko se je stolp zagugal, so turisti izgubili tla pod nogami in imeli občutek, da stolp pada navzdol. V brezumnem strahu so zdrveli po serpentinstih stopnicah navzdol (vsih stopnic je 293). Mnogi so potem, ko so prišli na tla, padli v nezavest. Verjetno se tisti, ki so to doživeli, ne bodo povzpeli takoj brž spet na vrh.



Na sliki gomila neuporabnih ameriških letal. Preden sta atomski bombi, ki sta padli na Hirošimo in Nagasaki naredili konec drugi svetovni vojni, so Američani izvedli veliko letalskih ofenziv na Dalnjem vzhodu. Na tisoče in tisoče letal je strmolagilo. Po končani vojni pa bi preveč stalo, če bi hoteli spraviti vsa ta »trupla« domov v Ameriko, saj tako ne morejo služiti ničemur. Leta tečejo in sedaj so ta letala le kup razvalin, ogromna grobniča »nosilcev smrti«.

Novi rentgenski aparati za zobarshtvo

Zobna klinika »Leicester Square« v Londonu je dobila nov rentgenski aparat, ki bi lahko povzročil celo revolucijo v zobarshtvu. Aparat je izum finskega zobozdravnika dr. Yrjoja V. Paateroja, profesorja Helsinski univerze. Pravijo mu pantognograf. Popolnoma se razlikuje od vseh dosedanjih rentgenskih aparatov, ker lahko posname oblike predmete na ravnem filmu. Z drugimi besedami, aparat lahko z enim samim posnetkom napravi ploskovno fotografijo ustne votline z vsemi zobmi. S starimi aparatimi so potrebovali za rentgenski pregled vseh zob 14 posnetkov, za kar je bilo pol ure kratek čas. Novi opravi vse to v 10 do 15 sekundah.

Počnji rentgenski aparat se zelo malo razlikuje od navadnega zobarskega stola, le da je nad njim krožna plastična plošča. Filma ni treba postaviti v usta kakor doslej, ampak ga postavijo na malo polico, ki ima obliko šlema. Pacient se nahaja obrazem dolje, dokler se vrši snemanje.

Dr. Sydney Blackman, direktor rentgenološkega oddelka zobne bolnice je izjavil, da bi novi aparat lahko povzročil pravo revolucijo v zobni medicini. Uporabili ga bodo za masovno radiografijo zob, kakor delajo masovno radiografijo pljušč.

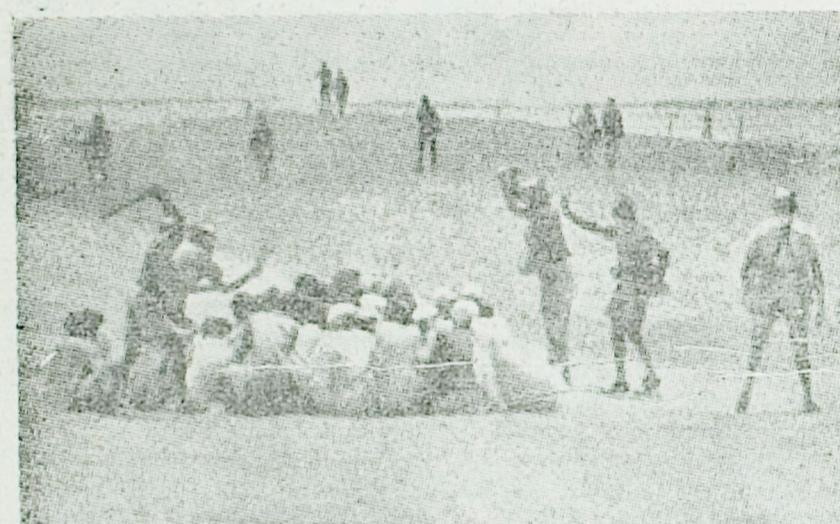
Po mišljenu dr. Blackmana, bo uporaba te priprave neprecenljive vrednosti predvsem za šolsko zobarsko službo. Kakor hitro bo otrok lahko sedel na stolci, mu bodo že

lahko rentgenizirali vse zobe in odtlej vodili točno evidenco njihovega razvoja. S pogostimi pregledovanji, zlasti pa rentgenskimi pregledi v detinstvu bodo lahko odpravili napake, ki se v starosti komplikirajo in predstavljajo veliko težav za zdravnika in paciente. Pravijo, da bodo z istim aparatom napravili kartotekte o združenem stanju zob celotnega britanskega prebivalstva.

Otroška paraliza in barva kože

V zadnjem času je bilo toliko pisjanja o otroški paralizi in Saalkovem ceplju, da je marsikoga zaskrbelo, če ni to le ena mnogih »senzacij« našega časa. Sedaj, ko se je nekakor ustalilo mnenje, da je Saalkovo ceplje uspešno, so odkrili tudi to, da so otroci s temnejo kožo in lasmi veliko bolj podvrženi paralizi, kot otroci s svetlejšo kožo. Od 1183 primerov otroške paralize je bilo 1165 otrok z rjavimi in črnimi lasmi in očmi; 17 bolnikov je imelo svetle lase in rjave oči, samo 1 bolnik pa plave oči in lase. Obolenja so bila močnejša in nevarnejša pri temno-poltih otrocih.

Torej imajo ljudje s svetlejšimi barvami v pigmentu neko snov, ki preprečuje paralizo. Tudi rešitev te-uganke bi veliko pripomogla k preprečevanju bolezni.



Take in še hujš dramatične scene se odvijajo vsak dan na meji med Indijo in Portugalsko Goo. Skupina Indijcev (na sliki) je komaj prekoračila mejo in že jih je portugalska policija obkrožila in zverinsko pretepla. Toda taki prizori so redki; drugod na Indijce streljajo in bilo je že veliko smrtnih žrtev.

VICENTE BLASCO IBÁÑEZ: *MOČVIRJE SMRTI*

S sladkim, skoraj materinskim glasom ga je Nelleto poklical. Sedela je na ladjinem nosu na kupu vrvja, tako da je bilo videti le njen obris.

Bolje bo, da si odpociješ, saj je vseeno, ali prideva pol ure prej ali pol ure pozneje! Ukažala mu je, naj sede poleg nje. Tu, na klobcih vrvja, bo bolje sedel.

Coln je še nekaj časa trepetal in se slednjic ustavl.

V Tonéta se je prelila prijetna sladkost. Bilo mu je, kakor da je v gostilni, za pultom, in da se nedoločna piganost preliva v njegove žile.

Noč je bila temna in zvezde so nemirne trepetale na vodnem zrcalu. Skrivnostno šumenje se je oglašalo po vsem jezeru. Požrešne ribe so lovile ribice in zamolka površina je neprestano ponavljala: »čap, čap...«

Tonét se ni bal, toda prijateljica utripajoča toploča, izzisnila ljudi, da so se zapirali v svoje hiše. Zenske še niso pomnile tako hude zime. Ptice so zmrznjeni padali. Zaradi velike revščine so straže v Dehezi zatisnile eno oko in pustile, da so otroci paberkovali drva.

Canamelovi gostje niso zlepja zapuščali gostilne, kjer je vedno gorel prijeten ogenj.

Vas je otrpela dremuckala, po uličah ni bilo videti žive duše, na jezeru pa niti čolna. Colnarji so izylekli mreže, ki so jih bili čez noč razlegnili, in se takoj vracali. Njihove noge so bile videti ogromne zaradi cunj in volnenih povojev, s katerimi so jih bili obložili. Da bi le ne napravil prevelike škode, so ribiči s slamo napolnili dno čolnov.

Prenekatero jutro so opazili debele plasti ledu, ki so pla-

Bog! ... Kakor v Dehezi! ... Toda zdaj nista bila dvoje nedolžnih otrok. Objeta v vale po kanalu,

željo, da se ne dvigneta nikdar več.

— Tonét, Tonét ... — je zavzidhnila ženska.

Bog! ... Kakor v Dehezi! ...

Toda zdaj nista bila dvoje nedolžnih otrok. Objeta v vale po kanalu,

željo, da se ne dvigneta nikdar več.

— Tonét, Tonét ... — je zavzidhnila ženska.

Bog! ... Kakor v Dehezi! ...

Toda zdaj nista bila dvoje nedolžnih otrok. Objeta v vale po kanalu,

željo, da se ne dvigneta nikdar več.

— Tonét, Tonét ... — je zavzidhnila ženska.

Bog! ... Kakor v Dehezi! ...

Toda zdaj nista bila dvoje nedolžnih otrok. Objeta v vale po kanalu,

željo, da se ne dvigneta nikdar več.

— Tonét, Tonét ... — je zavzidhnila ženska.

Bog! ... Kakor v Dehezi! ...

Toda zdaj nista bila dvoje nedolžnih otrok. Objeta v vale po kanalu,

željo, da se ne dvigneta nikdar več.

— Tonét, Tonét ... — je zavzidhnila ženska.

Bog! ... Kakor v Dehezi! ...

Toda zdaj nista bila dvoje nedolžnih otrok. Objeta v vale po kanalu,

željo, da se ne dvigneta nikdar več.

— Tonét, Tonét ... — je zavzidhnila ženska.

Bog! ... Kakor v Dehezi! ...

Toda zdaj nista bila dvoje nedolžnih otrok. Objeta v vale po kanalu,

željo, da se ne dvigneta nikdar več.

— Tonét, Tonét ... — je zavzidhnila ženska.

Bog! ... Kakor v Dehezi! ...

Toda zdaj nista bila dvoje nedolžnih otrok. Objeta v vale po kanalu,

željo, da se ne dvigneta nikdar več.

— Tonét, Tonét ... — je zavzidhnila ženska.

Bog! ... Kakor v Dehezi! ...

Toda zdaj nista bila dvoje nedolžnih otrok. Objeta v vale po kanalu,

željo, da se ne dvigneta nikdar več.

— Tonét, Tonét ... — je zavzidhnila ženska.

Bog! ... Kakor v Dehezi! ...

Toda zdaj nista bila dvoje nedolžnih otrok. Objeta v vale po kanalu,

željo, da se ne dvigneta nikdar več.

— Tonét, Tonét ... — je zavzidhnila ženska.

Bog! ... Kakor v Dehezi! ...

Toda zdaj nista bila dvoje nedolžnih otrok. Objeta v vale po kanalu,

željo, da se ne dvigneta nikdar več.

— Tonét, Tonét ... — je zavzidhnila ženska.

Bog! ... Kakor v Dehezi! ...

Toda zdaj nista bila dvoje nedolžnih otrok. Objeta v vale po kanalu,

željo, da se ne dvigneta nikdar več.

— Tonét, Tonét ... — je zavzidhnila ženska.

Bog! ... Kakor v Dehezi! ...

Toda zdaj nista bila dvoje nedolžnih otrok. Objeta v vale po kanalu,

željo, da se ne dvigneta nikdar več.

— Tonét, Tonét ... — je zavzidhnila ženska.